

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Politična komedija.

Iz Koroškega prihaja nam še za časa vest o skoro neverjetni in resnega moža nevredni komediji, živo spominjajoči na slavne Potemkinove vasi in znano fabriciranje javnega mnenja v predmarčnih nemških duodec-državicah smešnega spomina. Genijalni avtor in hkrati režiser te komedije, v kateri sta glavni ulogi namenjeni baronu Schmidt Zabierovu in slovenskim županom, je — c. kr. okrajni glavar Celovski, velečestiti gospod baron Mac-Nevin, neuradno seveda, načrt komedije same pa je — toda tu gre beseda našemu poročevalcu, ki nam piše doslovno sledeče:

„Naš ljubeznivi Celovski c. kr. okrajni glavar baron Mac Nevin povabil je župane iz južne strani Celovške okolice za 23. dan t. m. v svojo pisarno na nujni pogovor. Ne meneč se za potrat časa, pridrili so vsi do zadnjega pretekli ponedeljek v Celovec, ker so bili radovedni, kaj da ima baron Mac Nevin tako nujnega z njimi se razgovarjati. No, nič hudega! Povedal jim je namreč potem, ko jim je zabičal, da morajo o tem, o čemur jim bode poročal, vsestranski molčati, da je preložitev ceste čez Hollenburg „zasluga“ našega deželnega predsednika Schmidt-Zabierova in da je on (Mac Nevin) naročil kamenito ploščo s primerim napisom in bronastim medaljonom Schmidtovim, katera se bode uzidala in v nedeljo dne 5. novembra popoldne ob 3. uri slovesno razkrila, prej pa hoče župane podučiti, da se bode vsa stvar tako aranžirala, kakor da bi deželnemu predsedniku to čast in slavo župani in prebivalci sami izkazati hoteli. (!!) Rekel je Mac Nevin županom, da bode plošča stala 300 gld. — 160 gld. da bode nabral pri svojih somišljenikih, 140 gld. (več najbrže v istini plošča ne bo stala) pa bi se imelo razdeliti na 12 občin. In to so same občine, v kojih prebivajo izključno Slovenci, tisti Slovenci, katere isti deželni predsednik tako izredno ljubi in boža! Zagotovil je župane ženijalni Mac Nevin, da hoče vse on sam aranžirati, župani pa da naj se dne 5. novembra točno zberó na omenjenem kraju, kamor se bode on (Mac Nevin) pripeljal s Schmidt Zabierovom, kateri o vsem tem prej seveda „nič ne bode izvedel“ in bode vsled „sijajnega“ vzprejema popolnoma presenečen! Uka-

zal je nadalje županom, naj skrbijo, da se bode na vseh straneh streljalo, ko se on in Schmidt pripeljeta, on pa da bode poskrbel, da ju sprejme belo oblečena deklica z nagovorom in šopkom in najel bode godbo „Schützencorpsa“ iz Borovelj in tudi Schützencorps sam da bode prišel v paradi napraviti špalir. Za vse to bode že Mac Nevin, kakor je obljubil županom, sam skrbel.

To vse je istina, katero smo pripravili vsak dan dokazati. Zdaj Vas pa vprašam, kak povod pa ima Mac Nevin, da prireja to komedijo na svojo roko v imenu našega ljudstva in na stroške slovenskih občin?”

Tako naše poročilo! Namen te kalfakterije je prozoren kot kristal. Ako bi bila stvar ostala tajna, ter se izvršila tako lepo, kakor je bila ženijalno napeljana (in vsi župani niso narodni, drugi se pa neradi zamerijo strogemu g. glavarju!), tedaj bi prihodnji dan Celovski uradni list vedel poročati o „velepomembni in nepričakovani krasni ovaciji“, ki so jo priredile slovenske občine koroške svojemu ljubljenu deželnemu predsedniku, katerega nekateri kranjski lujskači tako krivično napadajo. In kaj glnljivo bi bilo čitati, da se je „presenečeni“ gosp. deželni predsednik „mit tiefbewegter Stimme“ zabvalil na tem „nepričakovanem“, a toliko bolj vselem priznanji njegovega delovanja v prid in hasek slovenskim občinam koroškim. Ta vest našla bi bila pot seveda tudi v druge oficijelne in neoficijelne nemške liste in dolge članke bi bili pisarili „šmoki“ krmeči se iz vladnih in levičarskih jaslí, kako energično so trezni koroški Slovenci zavrnilí tiste kričarje, ki jim po sili hoté urediti v šolo in urad slovenski jezik. Kakor ob sebi umevno romalo bi bilo iz deželnega prezidija koroškega tudi posebno poročilo na ministerstvo notranjih zadev in kaj lepo bi se bila prikupila g. baron Schmidt in njegov spiritus agens ženijalni g. baron Mac-Nevin „navzgor“. Kdo ve, za kako mesto bi bili na Dunaji še zabeležili takega izbornega deželnega upravitelja, ki bi se potem seveda tudi hvaležno spominjal svojega zvestega Fridolina. — Tudi čas za to komedijo je izbral gospod režiser Mac-Nevin izredno srečno in spretno. Bati se je namreč, da bo danes ali jutri vendar-le kak državni poslanec slovenski razglasil v državnem zboru, kako se koroškim občinam zabranjuje uradovanje v domačem

jeziku. In tedaj vstal bi grof Taaffe z ironičnim smehljajem na ustnicah in spominjal bi nadležnega interpelanta ob roki povsem verodostojnih oficijelnih poročil, da so koroški Slovenci sami priredili še pred kratkim srčno in neprisiljeno ovacijo onemu istemu deželnemu predsedniku, ki zabranjuje slovenskim občinam slovensko uradovanje, da se tedaj le grozno blamirajo tisti izven-koroški poslanci, ki po nepotrebnem vtikajo svoj nos v tamošnje idilične razmere. — Tržaški namestnik Rinaldini je, kakor je pokazal njegov zadnji „triumfalni“ spreved po slovenskih občinah isterskih, zares pravi mojster-skaza zoper ta dva moža. V Celovec naj gre v šolo, kako se mora delati javno muenje!

No, mi iskreno obžalujemo, da smo morali razgrniti zastor že sedaj, ko je režiser še v polnem pripravljalnem delu in da smo morali na tako indiscreten način uničiti g. baronu Mac-Nevinu to krasno „presenečenje“ svojega političnega šefa. A koroški Slovenci zdé se nam vender-le predobri za statisto v taki komediji in zategadelj razglasili smo stvar „urbi et orbi“ proseč naše državne poslance, da v primerni obliki poučé g. grofa Taaffe, s kakimi izrednimi — političnimi talenti razpolaga v Celovcu. — In sedaj se lahko prične dne 5. pr. m. — tragikomedija barona Mac-Nevina.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 27. oktobra.

Situacija.

Sodbe o momentani politični situaciji so jako različne in ker je nemogoče, ločiti resnico od izmišljotine, zabeležimo dotična mnenja z vsó reservo. Z nekih strani se trdi, da je odločnost Hohenwartovega govora prouzročila popolno ministersko krizo, ker je vlada po tej odpovedi konservativcev uvidela, da bi bil razpust drž. zbora brez zmisla. Nove volitve bi ne premenile obraza drž. zbora in ministerstvo, tudi če bi se rekonstrovalo, naletelo bi v novi zbornici na iste težkote, kakor v sedanjí. Ker so se vsled Hohenwartovega govora levičarji in konservativci izdatno približali drugi k drugim in le še oseba Taaffeova ovira ustanovitev trdne trozvezne parlamentarne večine, je samo logično in naravno, če se zahteva, naj odstopi celo ministerstvo. Prej se je pač govorilo, da bi bili Poljaki in levičarji zadovoljni, ako bi Taaffe formalno podal demisijo in potem sam sestavil novo ministerstvo, izločivši

LISTEK.

Roža v trnji.

Izvirna novela iz domačega življenja.

Spisal A. M. V.

VII.

Osreči, mili car, osreči
Naš narod Te srčno ljubeči,
Da srečen rod naš in naš svet
Slavi Te bo še poznih let.

S. Gregorčič.

„Nikakor nisem mogel zaspati; napravil sem se v hleve gledat kaj konjiči delajo, ko zaslišim mimo Marynih durij gredé Tvoj veseli smeh, Lorica; kjer se pa dva dobro imata, mislil sem, se bo i tretji imel. Eto! tu sem Máry s Tvojim dovoljenjem!“ — vpeljal se je Koloman.

„Velika čast, da naju staviš vender na isto stopinjo kot konje,“ pozdravila ga je Marija zbadljivo, a Lora je dejala: „E, Máry, ne zbadaj ga takoj, saj veš, da Madjar líki Arabcu ljubi konje čisto bolj nego ženo in deco svojo, in Koloman je Madjar z dušo in telom!“

„Eljen, Lorica! Ti me vedno razumeš, a Máry ne!“ vzkliknil je Koloman in proseče gledal Marijo.

„Se li bič in konj razumeta, Koloman, če rabim Tebi ljubo primero? — Izvestno sta si smrtna sovražnika! Sicer taka sovražnika si midva nisva, kakó tudi, saj sva sorodnika in zakaj? A razumeti človeka, to čudno božjo stvar, je težko, težko! Lej, Koloman, čisto sem že prevdarjala o Tebi!“ — govorila je nekako umolklo, monotonim glasom Marija.

„Kaj bo spoved zdaj?“ — rekla je smeje se Lora, vajena vednih bojev mej sorodnikoma.

„Tedaj le obdelaj me, samo pregrozne karikature Svojega Ti vernega podanika ne napravi, Máry — dejal je Koloman dobre volje.

„Kaj? Karikature! Potem moram ves Tvoj ród karikirati!“ — Rekla sem: bič in konj se ne razumeta, evo, Madjar in Hrvat, Madjar in Slovak, Madjar in Srb, Madjar in Rumun se tudi ne razumejo. Zakaj ne? Prvi je bič, a drugi so živali, ki se mora opravičeno ali neopravičeno pustiti bičati od svojih gospodarjev. Jaz sem Hrvatica z dušo in telom, čeprav mi mati ni bila Hrvatica, a bila je

Slovanka in čutila gorjé, ki zadaja rodu moža njenega tuji, nasilstveni bič smélih Mongolov. Oče pa me je učil čutiti, misliti, trpeti za narod hrvatski. — Ti, Koloman, si Madjar, potomec plemenite stare rodbine, vrvico na spletemem biču, ki bje Hrvate do krvi. Se-li zamoreva potem razumeti? Dà, kot sorodnika, kot uda olikane družbe, kot človeka se lahko v narodnih stvareh razumeva in se tudi razumeva, saj mislim, da nisem eksaltirana, a vglobiti moje misli v Tvoje, to pač ni mogoče in nikdar ne bo! — Često si me že vprašal, zakaj sem na sprehodu ali o drugih prilikah umolknila — eto odgovora! — Srečala sva kmetiče ali ženice v platenem oblačilu, bosonoge, ponižne, bedne, prijazno naju pozdravljajoče. A Tebi ni bil človek, ni bil odzdrava vreden, Tebi zdel se je morda siroten vaški kmetič raja! Znábili, da so Vaši madjarski kmeti zlodeji ali da drugzega ne zaslužijo, a naš narod je dober, ponižen, prijazen. Če je pa za nekaj še zaostal v omiki za drugimi narodi, krivdo ima za to Tvoj rod, ki leta in leta s kruto roko tlači in biča prepohlevni moj narod! Slabše se godi še Slovaku, gmetno in kulturno uprav vnebovpijoče tla-

da ima iste pravice, kakor jih imajo drugi, ne da se več pogaziti. O našem narodu velja baš isto, kakor se govori o onem, ki „potlačeno jače, sve to više skače“. Ostanite zvesti veri, kakor Vam je priporočal gosp. poslanec dr. Laginja, a ostanite tudi zvesti svojemu rodu. Ostanite vedno dobri kristjani, delavni in pošteti! — Za svoje zastopnike pa si volite tudi kristjane, narodnjake in poštenjake; taki zastopniki Vam gotovo ne bodo zapravljali denarja, ampak nastojali bodo in se trudili, da se odpravi — krivica. Ko pogledam na lepo število zbranih čestitih volilcev v tej dvorani, ki ste prihiteli, da poslušate po celih tridesetih letih prvo poročilo iz lastnih ust Vašega zastopnika, spomnim se na neko zborovanje, ki se je vršilo v tej zemlji pred skoro tisoč in devetdesetimi leti. Bilo je leta 804, ko je bil v Rižanski dolini shod Latincev, ki so se pritoževali proti Slovanom in proti gospodarjem, da dajo njih zemljo Slovanom. Zablevali so, da se umaknejo Slovani od pomorskega obrežja v gorovje. Res so se morali Slovani umakniti, toda polagoma so se vračali zopet na prvotno mesto, zasedli so zopet svoje dežele in danes so z nova ne le ob obrežju, ampak po vsej Istri. — Danes zbrali smo se mi, potomci onih Slovanov, da se pritožujemo proti Latincem. Pritožujemo se, kakor ste slišali, ker nam kratijo naše krivice, pritožujemo se, ker hočemo imeti svoje pravo, ne pritožujemo se pa proti gospodarjem, kajti vemo, da smo pod krono Habsburško, pod katero dosežemo naša prava. Pozdravljam Vas zatorej v tej nadeji iskreno, zavedne Vas Slovane, in Vam kličem iz vse duše: Živili!

Spinčičevemu govoru so sledili burni Živio-klici. Ploskanju ni bilo konca. Ko se je navdušenost vender poglobila, je predsedujoči g. dekan Kompare — ki si je za shod pridobil največ zaslug — zaključil zborovanje s primernim nagovorom. Po zborovanju bil je vkupen obed, katerega se je udeležila duhovščina in inteligencija, potem pa smo se odpravili na odhod. Sprevod je bil sijajen. Zastave so plapolale, godba je svirala, topiči so pokali in krepki Živio-klici so grmeli proti nebu pod oblake. Vse je pričalo, da je imel ta shod velikanek uspeh.

Domače stvari.

— (Gledališko društvo,) katero ima namen, podpirati slovensko gledališče v Ljubljani, ima ustanovni občni zbor jutri dne 28. t. m. zvečer ob 7. uri v čitalničnih prostorih. Ker je društvo velevažno za napredek slovenskega gledališča, opozarja začasni odbor še jedenkrat najuljudneje narodno občinstvo, da pristopi društvu ter se udeleži v mnogobrojnem številu ustanovnega zbora. Slovensko gledališče v središču slovenskega naroda zavzemati mora narodu primerno prvo mesto!

— (Corrigendum.) V včerajšnjem članku blagovoli naj se citati v 3. koloni 14. in 15. vrsta mesto: „te stanove ter se braniti jezuitskega internacionalizma“ pravilno „ta stanova, ki se branita jezuitskega internacionalizma“, ker inače zgubi dotični stavek pravi pomen.

— (Občni zbor „Glasbene Matice“) bode, kakor smo že naznanili, jutri soboto zvečer ob 8. uri v društvenih prostorih, na kar opozarjamo vse člane.

— (Umrli je) tukaj včeraj zvečer upokojeni finančni svetnik, g. Ivan Verderber, vitez Franc-Jožefovega reda v 70. letu svoje dobe.

— (Slovensko gledališče.) Dasi se je opera „Cavalleria rusticana“ že tolikrat ponavljala, je bilo vendar gledališče tudi pri včerajšnji nje predstavi skoro razprodano, k čemur so izvestno pripomogli številni gostje z dežele. Za včerajšnjo predstavo se je očitno upoštevalo, na kar smo zadnjič opozarjali, in veseli nas, da je bilo to upoštevanje v veliko korist stvari sami. Živahnjša ritmika in hitrejši tempi uplivali so blagodejno na vso predstavo: s tem se je omogočilo, da so i solisti prodrli do večje veljavnosti i da se je pristnejše javljal ves značaj južnokrvno dalje in dalje hitače in se stopnjujoče glasbe. Zato sta n. pr. Alfijeva „voznikova pesem“ in Turiddujeva „napitnica“ dospeli do lepega učinka, ker je ob živahnjši ritmiki obema pevcema, gosp. Nollju in gosp. Benešu, možno bilo, razviti večjo ognjevitost. Gospod Nollj je z lepoto svojega glasu združeval hvalno glasbeno sigurnost in nam dokaj prirodno tolmačil značaj Alfijev. Gospica Leščinska in gosp. Beneš sta lepo menjavala dramatiški vznešeno in zopet mirno petje in oba

sta še učinkitejše izražala značaja „Santuzze“ in „Turidduja“. Jednako hvalno se moramo izraziti o koketni „Loli“ gospice Rihoje. Gdč. Nigrinova pa nam je kot „Lucija“ pri prvi letošnji predstavi skoraj bolje ugajala nego sinoči. Sigurnejši je vstopal tudi zbor, kar se je zlasti ugodno pojavilo pri „napitnici“, in hvale je vredno pri njem, da se je i sam igrajoč udeleževal dejanja na odru. Takisto se je orkester bolje držal in bil je čistejši. Občinstvo je z burnim, večkratnim ploskom odobravalo predstavo, vender pa kličemo merodajnim krogom v spomin prislovico: „Rast' ich, so rost' ich!“, ki velja zlasti o naši operi. — V izbiranji jednodajanskih iger „Dramatično društvo“ odločno nima sreče, kar je zopet pokazala sinočna zastarela igra „Klobuk“, akoravno moramo priznati, da je za primerne jednodajanske igre v resnici velika težava. Občinstvo se je sicer mnogo smijalo, a le bolj neumnosti igre. Sposobnost gosp. Borštnika, gdč. Slavčeve in gospe Borštnikove bi bila pač vredna boljše stvari. Gosp. Danilo ni nič znal in tudi gosp. Lovšin se je lovil, da je bilo čisto šepetalke bolj slišati nego njiju. Gdč. Slavčeva je svojo ljubko igro, žal, pačila s precejšnjim „Ljubljanskim narečjem“. Na gledaliških listih je bila gluma označena, da jo je „francoski spisal E. de Girardin“. To je pomota. Ime je žensko in pisateljica se zove po svojem možu „Madame Emile de Girardin“ (roj. Delphine Gay, umrla leta 1855).

— (Pevski zbor „Glasbene Matice“) je imel občni zbor in sicer za moški oddelek 24., za ženski pa 26. t. m. Odbor je za tekočo sezono po volitvi tako sestavljen: moškega oddelka načelnik je gosp. dr. M. Hudnik, tajnik gosp. prof. A. Štritof, arhivar gosp. učitelj Bož. Čampa, reditelj rač. ofic. gosp. A. Petrovčič; ženskemu oddelku je načelnica gospa Franja dr. Gregoričeva, tajnica gospica Jelica Lozarjeva, odbornice so pa gospa Roza Peršlova, gospa Terezina dr. Jenkova in gospica Zorka Krsnikova. Prevodnja obeh oddelkov je gospod M. Hubad, njegov namestnik gosp. A. Razinger.

— (Ljubljanski veteranski kor) je že opetovano dal dokaze svojega človekoljubnega delovanja, posebno pred 10 leti, ko so se njegovi člani vežbali kot nositelji ranjencev in strežniki bolnikov in naredili javno poskušnjo pred Nj. ces. visokostjo nadvojvodo Karolom Ludovikom, kateri se je izrazil jako laskavo in pohvalno. Tudi zdaj odzval se je veteranski kor pozivu deželne vlade glede tečajev za strežbo bolnikov v slučajih, če bi se pri nas pokazala kolera. Po predlogu predsednika g. Mihaliča, ki je razjasnil važnost predmeta, sklenilo se je jednoglasno in brez debate, da se člani veteranskega kora udeležijo teh eventuelnih tečajev in se postavijo na razpolaganje, ako bode potrebno.

— (Razstava chrysantemov.) Opozarjamo občinstvo vnovič na zanimivo razstavo zlatih ali japonskih grbovnih cvetlic, ki se prične jutri v steklenem salonu kazinskem in bode trajala tri dni. Razstavljeni bodo upravo krasni eksemplari te lepe cvetlice v najrazličnejših barvah. Vsa zbirka obseza nad 200 raznih vrst. Ker je namen razstave dobrodelen in je čisti dohodek iz vstopnine 20 kr. in eventuelnih preplačil odločen za otroško bolnico v Ljubljani, se je nadejati prav obilnega obiska.

— (Za rešitev življenja) priznala je deželna vlada kranjska rudarju Antonu Slabetu v Idriji darilo 26 gld. 25 kr. Izvelel je bil namreč dné 1. septembra strojnega kurilca Miho Podgornika iz Idrije, kjer je bil poslednji v nevarnosti, da utone.

— (Razširjenje šole.) V Št. Jarneju na Dolenjskem odprl se je 5. razred, kot vzporednica 1. razreda in se je imenovala nova učiteljica gospdč. Globočnik. Šola obiskuje blizu 900 otrok, torej je bila ustanovitev tega vzporeda jako potrebna. Za tretji razred se bode dovolil poldnevni pouk, kakor je že v prvih dveh razredih.

— (Amerikanski vinogradi) ob desnem bregu Krke, to so novo zasajeni — ker starih ni več — dali so letos že dokaj mošta. Nekaterim vinogradnikom se je njih trud že začel dobro izplačevati. Začetek je torej storjen. Naj bi tudi drugi vinogradniki se krepko poprijeli dela!

— (Vinska letina.) Vina je letos na Krasu obilo in tudi kvaliteta je dobra. Večinoma se je pridelalo za polovico celo za dve tretjini več vina nego lani. Belo vino se plačuje po 12 do 15 gld. hektoliter, teran pa po 17 gld. Da ni deževalo

ravno zadnje dni, ko je grozdje dozorevalo, bila bi še boljša kapljica.

— (Občinske volitve v Celjski okolici.) Včeraj so se začele občinske volitve v Celjski okolici in sicer z volitvijo tretjega volilnega razreda. Na volišče je prišlo 140 volilcev, ki so jednoglasno volili narodne kandidate. Danes volita drugi in prvi razred; tudi v teh razredih je zmaga narodne stranke zagotovljena. — Celjski rodoljubi naznanili so nam brzojavno izid včerajšnje volitve; žal, da dotičnega telegrama nismo mogli včeraj priobčiti, ker je iz Šelenburgovih ulic v Vegove ulice romal celih 40 minut.

— (Pri volilnem shodu v Žalcu) dne 29. t. m. poročal bode tudi gosp. deželni poslanec dr. Josip Sernec o svojem delovanju v deželnem zboru. V tem oziru se dotično oznanilo popravlja oziroma dopolnjuje.

— (Nova šola.) V Lucanji na slovensko-nemški meji na Štajerskem bode se odprla dne 7. bodočega meseca nova čveterorazredna zasebna dekliška šola. Voditeljica ji bode učiteljica iz reda učiteljskih sester v Gradci. To bode menda nov zavod za pomenčevanje slovenskega ženstva.

— (Skrivnosten jetnik.) Pri Celjskem okrožnem sodišču zaprt je neki tujec, ki s početka ni hotel ničesar izpovedati o sebi, pozneje pa je pač to storil, a je skoro zopet vse preklical. Dal je v zapisnik, da se zove Jožef Hoffman, da je rojen v Rigi, 27 let star in tehnik. Oče njegov je bil politični begun. Hoffman hodil je v šolo v Rigi, potem pa se je klatil po Ameriki, Nemčiji, Švici in na Francoskem, bil pri legiji tujcev v Algerju, od tam je pobegnil v Kairo in od tam v Genovo. Letos prišel je v Trst in na Štajersko. To je izpovedal, pozneje pa je zopet trdil, da to ni res in da se zove Opolsky. Poizvedelo se je, da je pod imenom Repolusch delal v nekem parnem mlinu v Trstu. Govori nemški, francoski in češki. Identičnost njegova se dozda še ni mogla dognati, sodi se pa, da je Čeh in da se je odtegnil vojaščini ter zato neče povedati pravega imena.

— („Goriški Sokol“) priredi v svojih prostorih pri „Zlati zvezdi“ v nedeljo dne 29. t. m. ob 7½. uri zvečer veselico. Vzpored: 1. „Zastava“, poje moški zbor. 2. „Pozdrav tamburašem“, deklamira gospodična N. N. 3. Stopaj „Cvetka“, udara tamburaški zbor. 4. „Nek dušman vidi“, poje moški zbor. 5. Šaljivi prizor: „Kako se je ženil“, spisal in predstavlja A. Janša. 6. „Kje dom je moj“, udara tamburaški zbor. 7. „Na straži“, poje moški zbor z bariton solo. 8. „Vitezovo slovo“, udara tamburaški zbor. 9. Igra: „Zelnikov sin“, spisal J. Rosen, poslovenil Iv. Kalan. 10. „Lepa naša domovina“, udara tamburaški zbor. 11. „Srečkanje“, na 5. dobitkov. 12. Domača zabava. Vstopnina za ude 20 kr., za neude 30 ar., sedež 10 kr. Čisti dohodek je za pokritje stroškov društvenih godal. Radodarnosti se ne stavijo meje. Vstop je dovoljen samo društvnikom in povabljenim gostom, katerim se je izkazati z vabilom. K obilni udeležbi vabi odbor.

— (Preložitev žrebanja.) Z odlokom finančnega ministerstva se je žrebanje srečk loterije po 50 novčičev v Inomestu preložilo na dan 6. decembra t. l., kar se daje s tem na znanje posestnikom srečk in takim, ki jih hote še kupiti.

Prvo krono
družbi sv. Cirila in Metoda!

Razne vesti.

* (Železnico Lašva-Travnik) odprli so včeraj. To je začetek one proge, katero bodo podaljšali čez dalmatinsko mejo do morja pri Spletu. Srečen začetek!

* (Ruska vojna mornarica.) Kakor se poroča iz Peterburga, naročilo je rusko pomorsko ministerstvo v inozemstvu 22 torpedovk, ki bodo pomnožile mornarico za obrambo ruske obali v izhodnjem ali baltiskem morju.

* (Sneg.) V Karpatih zapadel je na vseh krajih sneg. Tudi na Ruskem padlo je mnogo snega.

* (Germanizacija v Alzaciji in Loreni) se prav marljivo goji. Od novega leta 1894. naprej se imajo voditi civilni registri v nemškem jeziku in bode vsa politična uprava v občinah samo nemška. Zdaj se uraduje še nemški in francoski. Ta odredba bode hudo zadela one mejne občine, ki so čisto francoske, katerim bode torej nemško uradovanje prizadevalo marsikatero neprimliko.

Steinbacha, Zaleskega in Falkenhayna in nadomestivši jih z novimi močmi iz vseh treh klubov, ali grof Taaffe se za to ne meni in vsled tega je nastala govorica, da odstopi. Pripoveduje se, da so najvišji krogi prepričani, da se je Taaffe izrabil in da nastitji in državi ne more nič več koristiti, in najintimnejši nekdanji Taaffeovi prijatelji se že odmikajo od njega. Kakor rečeno, neče Taaffe sestaviti koalicijskega ministerstva, v katerem bi moral plesati po ukazih levičarskih preceptorjev. Ali je res rekel v pogovoru s Hohenwartom in Jaworskim, da misli odstopiti in grofa Hohenwarta priporočiti za naslednika, tega ni moči kontrolirati. Naravno je, da grof Taaffe po petnajstletnem vladanju ne mara odstopiti kot premaganec in zato dela z vsemi silami na to, da si zagotovi časten odhod. Dosegel je že toliko, da mu je vzprejem domobranskega zakona zagotovljen, še predno pridejo izjemne navedbe na posvetovanje. Levičarji so bili iz začetka zoper domobranski zakon, a upliv Chlumeckega je dosegel, da so ga v odseku vzprejeli v celoti. Prav na to okolnost se sklicujejo tisti, ki trdijo, da bo grof Taaffe, čim se reši domobranska predloga, zaključil to zasedanje in poslal drž. poslance na kratke počitnice. Na ta način bi imel proste roke na vse strani. Izjemne navedbe ostale bi veljavne in vlada bi jih mogla po svoji volji razveljaviti, še predno bi sklicala drž. zbor na novo zasedanje. Volilna reforma pa, ki je prouzročila krizo, padla bi s tem pod mizo, zakaj vlada mora vse nerešene predloge v vsakem novem zasedanju novič predložiti, in če bi volilne reforme ne predložila, bi bil odpravljen kamen, ob kateri so se spotikali Hohenwart, Plener in Jaworski — Taaffe pa bi bil omogočen časten odstop.

Odsek za izjemne navedbe.

Javili smo že včeraj, da je odsek za izjemne navedbe ukrenil, razpravljati o enem delu vladnega materijala v tajni seji. Poslanca dr. Herold in dr. Pacak sta povdarjala, da ima češki narod iz moralnih razlogov pravico zahtevati, naj izve prebivalstvo vse, kar ima vlada navesti v podporo in opravičenje svojih navedb, zlasti ker so se po razglasenju izjemnega stanja očitale mladočeški stranki, češki žurnalistiki in vsemu prebivalstvu Prage nečuvane reči. Vzlic temu je odsek vzprejel vladni nasvet in so zoper njega glasovali poslanci dr. Herold, dr. Pacak, dr. Bareuther, dr. Klaič in grof Alfred Coronini. Takisto je tudi obveljal predlog, naj se ves materijal prevzame v tajni seji in potem odbere, kar je primerno za javno sejo. Čim so navzočni poslanci-poslušalci odšli, začelo se je čitanje materijala, kar je trajalo tri ure.

Občinske volitve v Pragi.

Predvčerajšnjim je prebivalstvo zlate Prage odgovorilo vladi na izjemne navedbe. Vršile so se dopolnilne občinske volitve. Staročehi so s pomočjo vladnega aparata napenjali vse sile in zastavljali ves svoj upliv, da si zagotovijo zmago. Tudi vladi je bilo od tega, da zmagajo Staročehi čim sijajneje, saj bi bila potem lahko rekla, da obsoja večina Praškega prebivalstva mladočeško gibanje. A ta špekulacija se ni obnesla. Vzlic temu, da je bila Mladočehom onemogočena vsaka agitacija, vzlic temu niso njihovi kandidati dobili še nikdar toliko glasov. Voljenih je bilo 13 mladočeških in 16 staročeških kandidatov, 4 kandidatje pa pridejo v ožjo volitev. Če zmagajo pri ožji volitvi Mladočehi, imajo v občinskem svetu večino, a če tudi ne zmagajo, je moralni uspeh volitev zanje jako velik.

Vnanje države.

Izjava srbskih radikalcev.

Dunajski in Budimpeštanski listi raznesli so te dni — in usum Delphini — vest, da je ruski poslanik v Belemgradu, Persiani, srbskemu ministru vnanjih del oficijelno naznanil, da ruska vlada ne odobrava srbske politike napram Avstriji. Oficijelno glasilo srbskih radikalcev, „Odjek“, javlja sedaj,

čenemu od obojih naslednikov krutih mongolskih trum. Vender vsaka sila do vremena! — Me li razumeš, Koloman?! Nikacega srda nimam do Tebe, tudi ne zato, ker si Ti Madjar, a razumeti mišljenja Tvojega — tega ne morem, ker zmatraš to za pravo, kar je meni nepravdo, kar je gorostasna krivica!“

Ogenj iskrenega slovauskega rodoljuba žarel je v plemenitem razvnetji iz oči prekrasne deve; Koloman škrtal je z belimi zobmi, a gledal nepremično in strastno mlado Hrvatice, ki je tako bojevito dajala njegovemu ponosu udarec za udarcem.

Tudi Lora zrla je presenečeno na družico svojo, a misli njene bile so drugje. Lepodoneči glasi vdarjali so jej na uho, z duhom ni sledila smislu besedij, njena duša pečala se je z osobo gosta — školnika. Pojém, kojega je imela ona in kojega imajo sploh ti krogi o školnikih sedanje dōbe, ni se strinjal s podobo gosta, ki ima postati bližnji сосед njen. In vender se je njena ponosna narāv branila uplivu te osebnosti, zato ji je v njegovi bližini zabranjeval nekak čuden odpor biti naravna v občevanji z njim. Ponosna duša se pač težko klanja prevladujočemu jo bitju.

(Dalje prih.)

da je ta vest od konca do kraja popolnoma neresnična in izmišljena, da bi se na ta način diskreditiralo postopanje srbske vlade napram sosedni Avstro-Ogerski. Zajedno izjavlja v tem listu centralni odbor radikalne stranke, da „Dnevni list“ in drugi časniki, pišejo za radikalno stranko, niso glasila stranke, nego jo prostovoljno podpirajo, glasilo pa, ki sme pisati v imeni stranke, je jedino „Odjek“. To je ves odgovor na znani entrefilet Dunajskega „Fremdenblatta“ gledé radikalnih agitacij zoper Avstro-Ogersko.

Rusi na Francoskem.

Ruski častniki so zapustili Lyon in se včeraj pripeljali v Marzilio. Mesto je bilo krasno okičeno in tudi ondu stanujoči Italijani so razobesili francoske zastave kakor domačini. Po vseh ulicah, koder se ima pomikati slavnostni sprevod, so postavljeni slavoloki. Na kolodvoru je prefekt, obdan od načelnikov vseh uradov pozdravil goste, godba pa je svirala najprej rusko himno, potem pa marzելջօ. Admiral Avelan se je zahvalil, a bil je tako ginjen, da je jedva govoril. Nebrojna množica pozdravila je goste z urnebesnimi klici „Vive la Russie“. V Marzilio došlo je 200.000 tujcev. Rusi ostanejo tu jeden dan in se odpeljejo potem v Toulon, kjer se bodo zaključile slavnosti.

Dopisi.

Iz Istre, 20. oktobra. [Izv. dop.] (Volilni shod v Dekanijah.) Prinesli ste že poročilo posl. dr. Laginje, torej glavno stvar tega shoda, a tudi debata in govor poslanca g. Spinčiča — vse to je tako zanimljivo, da vas prosim, vzprejmite ta dodatek k prvemu poročilu. Ko je bil posl. dr. Laginja končal svoje izborni sestavljeni, pregledno in duhovito poročilo, in se mu je izrekla zahvala in priznanje ter zaupanje, interpeliral ga je župnik g. Gašperšič iz Marezig, kako stališče namerava zavzeti napram domobranskemu zakonskemu načrtu, napram izjemnim navedbam in predlogi o volilni reformi in zakaj slovenski, zlasti kranjski poslanci, ne podpisujejo njegovih in Spinčičevih interpelacij. Gospod poslanec je glede domobranskega zakona izjavil, da misli glasovati zoper načrt, ker bi se s tem pomnožila že itak neznosna bremena in bi se poleg aktivne in rezervne vojske ustanovila še tretja, domobranska, kar bi bilo zlasti kmetškemu prebivalstvu čutna škoda. Glede izjemnih navedb rekel je g. poslanec, da so ga mladočeški govorniki, pobijajoč z neovrznim materijalom vladne navedbe, pričrčali, da izjemnih navedb ni bilo treba ter končal z besedami: ako bom kdaj glasoval za kako vladno predlogo, za to gotovo ne bom. Glede volilne reforme je poslanec priznal, da je korak k boljšemu, glede vprašanja, zakaj slovenski in zlasti kranjski poslanci ne podpisujejo njegovih in Spinčičevih interpelacij pa je rekel: Gospodje poslanci iz Kranjske, Goriške in Trsta stoje večinoma v takozvanem konservativnem klubu. V tem klubu pa niso samo naši ljudje, ampak so tudi konservativni Nemci in poslanci nemško-češkega velikega posestva. Bolje bi bilo sicer, ako bi bili ti ljudje sami, toda resnici v čast bodi rečeno, da vsakokrat, ko smo potrebovali podpore za nepolitične, gospodarske zadeve in smo se obrnili do teh gospodov, da nam sopodpišejo interpelacije, storili so to. Nasprotno pa so prihajali tudi oni k nam in tudi mi jim nismo odrekli v takih slučajih naših podpisov. — Kar pa se tiče slovenskih, posebno kranjskih poslancev, res je prišel čas, ko so se začeli nekoliko odmikati. Izgovarjali pa so se, da storé to zbok discipline klubove, kajti po taki disciplini bi moral vsak posamičnik podnesti dotično interpelacijo klubovi seji in tam iskati dovoljenja za podpis; to pa se ve da ne gre v vsakem slučaju. Jaz smatram ta izgovor kot opravičen, kajti težko bi bilo prinašati vsako stvarico pred klub in zatem šele bi smeli podpisati. — Ako pa se jim je morda dozdevala oblika preojstra, v kateri smo sestavljali svoje interpelacije, o tem pa ne more nihče drugi soditi; to se mora prepustiti mišljenju vsacega posamičnega poslanca.

Na pomisleke g. župnika Knavsca, da volilna reforma ne bo isterskemu narodu mnogo koristila, ker je vsled pomanjkanja šol število analfabetov veliko, odgovoril je poslanec:

Jaz nisem še rekel, da namerjam glasovati za to preosnovo. Rekel sem le, da je to korak v naprej. Pomisliti pa je treba, da ta postavni načrt nima nobenega praktičnega pomena, ampak da je le filozofičnega pomena. Dobra stran take preosnove bi bila le ta, da bi volilo ljudstvo v veliki meri. Počasi bi se doseglo tudi to, česar se danes doseči ne more, t. j. splošno volilno pravo. Kajti ni pra-

vično razmerje, da voli 80 plemenitih, grofovskih in baronskih rodbin jednega državnega poslanca, mej tem ko voli 80 tisoč Vas tudi samo jednega poslanca.

Gosp. Gašparšič interpelira na to poslanca, kako je s Spinčičevo afero in gosp. dr. Laginja je to stvar — na splošno radost — tako le pojasnil:

Narod začel je spoznavati, da ima dvoje vrste prijateljev; jedni so z njim, drugi so proti njemu. V javnem mnenju se jedni vzdigujejo, drugi padajo. Narod mora sedaj razsojevati in spoznati, kdo so njegovi pravi prijatelji! Vlada je seveda pogrešila, kajti uvedla je bila takozvano disciplinarno preiskavo. V čem pa se je zagrešil g. Spinčič? Našlo se je, da je strahovito agitiral v Padernu v to, da bode izvoljen narodni poslanec! Da se nemila ta zadeva povoljno reši, nadejam se tem bolj, ker mi je predsednik državnega zbora Chlumetzky sam zagotovil, da stoji Spinčičeva zadeva na dnevnem redu jedne prihodnjih sej državnega zbora. Državni poslanci bodo ugodno glasovali zanj, radi česar dobi g. Spinčič gotovo tudi svojo čast in svoj kruh nazaj. (Sicer pa je tudi brez tega kruha danes še lepšega lica — ker ima manj skrbij!) Ako pa se to tudi ne bi zgodilo, potem mora vender naučni minister — namreč dotični, kateri bode, kajti ta ne bode dolgo! — uvideti, da se je g. Spinčiču zgodila krivica in da je treba popraviti to krivico!

Glede resolucije, katero je na to predlagal predsedujoči g. dekan Kompare „Gospodu poslancu priporočamo vsi volilci, da se vztrajno potegne za versko-narodno šolo,“ rekel je poslanec:

Jaz sem katoliške vere in zagotavljam Vas, da bi bil jaz prvi, kateri bi zahteval, da naj se šola vrne veri in narodu, kakor smo jo imeli nekdanj. Ali verjemite mi, da niti jeden izmed sedanjih konservativcev ne bi imel poguma zahtevati kaj takega od vlade. Popolnoma se strinjam s tem, kar je omenil č. gospod predsednik, kajti baš šola ima zadačo utrditi in širiti vero. Žal mi je le, da nisem imel nikdar prilike govoriti o tem predmetu, odkar sem v državnem zboru. — Bodi mi dovoljeno dodati samo še to, da je po mojem prepričanju naša dolžnost, gojiti vero v šolah, katerih praktični smoter pa bi moral biti tak, kakoršen biti mora, — primeren praktičnim potrebščinam. Da temu ni tako, gotovo niso krivi učitelji; ampak pogrešek tiči v tem, da šole ne odgovarjajo temu, čemur bi morale odgovarjati, pogrešek je ta, da ne izpolnjujejo šole svoje naloge. Da govorim jasneje, omenjam le, da bi morale biti osnovne šole po mestih popolnoma drugače, kakor so osnovne šole po deželi. V šoli naj se poučuje le to, kar se mora poučevati, kar je pa preko potrebe, odgovarja naj praktičnim potrebščinam. Nadejam se, da nastopi dōba, v kateri bomo imeli po deželi kmetijske šole, po mestih pa mestne šole.

Volilci so se potem še posvetovali s svojim poslancem o nekaterih narodno-gospodarskih vprašanjih, tako o pogozdovanju Krasa in urejevanju rek, potem pa je bila jednoglasno vzprejeta sledeča resolucija: „Volilni shod, zbran v Dekanijah dne 19. oktobra 1893., popolnoma odobruje delovanje svojih poslancev in pozivlja vlado, naj se ozira na predloge in nasvete naših zastopnikov za poboljšanje našega narodno-politiškega in gospodarskega stanja v Istri.“ — Predsednik shoda predstavi na to zborovalcem navzočnega drž. in dež. poslanca Spinčiča, katerega je vsa skupščina pozdravila z brezkončnimi Živio-klici. Gosp. Spinčič rekel je mej drugim:

Čuli ste, kako smo delovali; slišali ste, kako smo povzdigovali svoje glasove v deželnem zboru, v državni zbornici, v delegacijah za naš narod; kako smo se krepko ustavljali vsem krivicam in zahtevali našemu rodu sveto pravo, katero mu gre. Vender pa se ni mnogo spremenilo, ni se obrnilo mnogo na boljše. Znamenja so sicer, da pridejo boljši časi tudi za nas, — toda treba je še potrpeti. Na tem pa nismo krivi mi, ampak kriv je napačen sistem, pogrešena osnova, in krivi so oni, kateri vzdržujejo ta sistem. Nas vseh dolžnost je toraj, da delujemo v preobrat tega sistema. Mi vsi zaupamo v jednega Boga, kateri, kakor se pravi, ne plačuje ravno vsako soboto, kateri pa tudi ne ostane nikomur ničesar dolžan. V njega zaupamo in na Onega (kažoč na cesarjevo podobo nad odrom), katerega predstavlja ta slika. A ne samo to! Zaupamo tudi v žilavost in jakost našega naroda, kateri je že mnogo, mnogo pretrpel in kateri je sicer zaveden, toda vender ne svoboden. Mnogi so mu gospodarji, kateri ga tlačijo, a danes, ko zna,